

Redovisning av regeringsuppdrag barnkonventionen

Skolinspektionen lämnar härmed en redovisning av det uppdrag avseende Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) som gavs i myndighetens regleringsbrev för 2018.

Skolinspektionen har analyserat i vilken utsträckning myndigheten i sin verksamhetsutövning tillämpar de rättigheter barn har enligt barnkonventionen samt om det finns behov av att utveckla den praktiska tillämpningen av barnkonventionen inför att barnkonventionen blir svensk lag 1 januari 2020.

I Skolinspektionens verksamhetsutövning är myndigheten skyldig att beakta barnens rättigheter enligt barnkonventionen i alla åtgärder som rör barn. Genom Skolinspektionens tillsyn, kvalitetsgranskning och tillståndsprovning har myndigheten i uppdrag att tillse att skolor och huvudmän beaktar de av barnens rättigheter i barnkonventionen som har införts i skollagen och med anledning därav har myndigheten valt att även presentera delar av detta arbete i redovisningen.

Redovisningen innehåller en kartläggning och redogörelse för hur Skolinspektionen arbetar med de rättigheter barn har enligt barnkonventionen. Redovisningen innehåller även en presentation av utvecklingsområden och vilka åtgärder myndigheten kommer att vidta för att dessa tas tillvara i myndighetens verksamhet.

1 Sammanfattning

I Skolinspektionens arbete med regeringsuppdraget har myndigheten sett att flertalet av de bestämmelser i barnkonventionen som påverkar myndighetens ansvarsområde redan har införts i skollagen. Eftersom delar av barnkonventionen har införts i skollagen har Skolinspektionen kunskap och erfarenhet av att arbeta med rättigheter barn har enligt konventionen. Myndighetens verksamhetsgrenar har utformats med utgångspunkt från skrivningarna i 1 kap 10 § skollagen som i sin tur bygger på barnkonventionens artiklar 1, 3 och 12.

Skolinspektionen bedömer att myndigheten i hög grad redan tillämpar de bestämmelser i barnkonventionen som är relevanta för myndigheten i vår verksamhetsut-

övning. För att helt och hållet uppfylla dessa när den nya lagen börjar gälla 1 januari 2020 kommer myndigheten att genomföra följande identifierade utvecklingsinsatser:

- För att öka tydligheten i att Skolinspektionen beaktar och bedömer barnets bästa i sin verksamhetsutövning kommer myndigheten fortsätta sitt arbete med att utveckla skrivningar i beslut och sina arbetssätt. Inför att Skolinspektionen utvecklar eller inför nya arbetssätt kommer vi analysera konsekvenser för myndigheten. Myndigheten kommer även fortsätta att utveckla sina remissyttranden så att det tydligare framgår att barnets bästa har beaktats.
- I arbetet med genomlysningen av verksamheten kan Skolinspektionen konstatera att samtal förs med barn i flera ärendeslag och att deras åsikter beaktas. Det är dock viktigt att myndighetens stöd för alla verksamhetsgrenar är tydliga. För att stärka barnets rätt att komma till tals kommer myndighetens verksamhetsgrenar utarbeta förslag på hur och i vilka ärendeslag som samtal ska föras med barn.
- Ett utvecklingsområde som är identifierat är att inom vårt utvecklingsarbete tydliggöra om ytterligare återkoppling bör ges till barn som i samband med tillsyn har intervjuats av Skolinspektionen.
- För att öka medarbetares kunskaper om barnens rättigheter enligt barnkonventionen kommer Skolinspektionen att utföra olika utbildningsinsatser.
- Skolinspektionen anser att det ur ett barnrättsperspektiv är viktigt att det finns en väl fungerande lokal klagomålshantering. Detta eftersom det möjliggör att barn och elever får snabbare hjälp och det kan möjliggöra inflytande och delaktighet. Skolinspektionen kommer också att genomföra ytterligare insatser för att lyfta vikten av den lokala klagomålshantering.

2 Bakgrund

Regeringsuppdraget

Regeringen har genom regeringsbeslut (U2017/05023/BS och U2017/05038/GV) gett Skolinspektionen i uppdrag att analysera om det finns behov av att utveckla den praktiska tillämpningen av barnkonventionen. I uppdraget ingår även att redovisa de utvecklingsområden som identifierats och hur dessa kan tas tillvara i myndighetens verksamhet.

Skolinspektionens arbete med regeringsuppdraget

I Skolinspektionens arbete med regeringsuppdraget har myndigheten fokuserat på tillämpningen av konventionens grundprinciper som framgår av artiklarna 2,3, 6 och 12. Skolinspektionen har valt att fokusera på grundprinciperna eftersom de är vägledande för hur övriga rättigheter i konventionen ska tolkas. Grundprinciperna har också en självständig betydelse och ska vara utgångspunkt i beslut och åtgärder som kan påverka barn eller grupper av barn.

Skolinspektionen har även valt att fokusera på artikel 42 som reglerar barnens rätt att informeras om sina rättigheter. För att barn ska kunna tillvarata sina rättigheter är det viktigt att de känner till vilka rättigheter de har. Skolinspektionen har undersökt hur myndigheten arbetar med att informera barnen om de rättigheter som de har enligt skollagen.

För att undersöka och klargöra vilka artiklar i barnkonventionen som har införts i skollagen har en rättsutredning genomförts. Därefter har processutvecklare och ett urval medarbetare på myndigheten informerats om innehållet i barnkonventionen i förhållande till skollagen och vad det innebär när barnkonventionen blir svensk lag.

För att analysera i vilken utsträckning Skolinspektionen tillämpar barnens rättigheter enligt barnkonventionen har myndigheten tagit fram frågor och intervjuat representanter för myndighetens verksamhetsgrenar.

Samverkan med Barnombudsmannen och andra myndigheter

Barnombudsmannen (BO) har i uppdrag att stödja statliga myndigheter i arbetet med att tillämpa barnets rättigheter i sina verksamheter. Genom detta uppdrag har Skolinspektionen under 2018 deltagit i flera nätverksträffar som anordnats av BO. Nätverksträffarnas syfte har varit att underlätta för deltagande myndigheter att arbeta med regeringsuppdraget och stärka barnets rättigheter i myndigheternas verksamhet. De har innehållit föreläsningar om barnets rättigheter, olika workshops och erfarenhetsutbyten mellan myndigheter. Övriga myndigheter som ingått i samverkan har varit Specialpedagogiska skolmyndigheten, Inspektionen för vård och omsorg och Inspektionen för socialförsäkring. Vid en av nätverksträffarna deltog även de myndigheter som ingick i den utbildningsatsning som BO anordnade 2017.

Utöver arbetet med att genomlysna hur barnkonventionen tillämpas i praktiken har Skolinspektionen deltagit vid Barnkonventionsutredningens hearing den 3 september 2018 och lyft frågan om skollagens 1 kap 10 § överensstämmer med barnkonventionens artiklar 3 och 12.

Skolinspektionen har även träffat Socialdepartementets arbetsgrupp En vägledning vid tolkning och tillämpning av barnkonventionen, som arbetar med att ta fram en

vägledning för hur man metodmässigt kan gå tillväga vid tolkning och tillämpning av barnkonventionen. Under mötet diskuterades utmaningar vid tolkningar och tillämpning av barnkonventionen och behov av metodstöd för tillämpning av barnkonventionen.

3 Skolinspektionens uppdrag och verksamhet

Skolinspektionens verksamhet regleras i skollagstiftning och genom förordning (2011:556) med instruktion för Statens Skolinspektion.

Enligt myndighetens instruktion ska Skolinspektionen ”genom granskning av huvudmän och verksamheter verka för att alla barn och elever får tillgång till en likvärdig utbildning och annan verksamhet av god kvalitet i en trygg miljö. Myndigheten ska bidra till goda förutsättningar för barnens utveckling och lärande samt förbättrade kunskapsresultat för eleverna. Inom ramen för detta ska myndigheten främja en stärkt likvärdighet mellan skolor och mellan förskolor”.

I instruktionen för Skolinspektionen ingår flera av barnens rättigheter som är angivna i barnkonventionen, exempelvis följande:

- Skolinspektionen ska verka för att alla barn och elever får tillgång till en likvärdig utbildning och annan verksamhet av god kvalitet i en trygg miljö.
- Skolinspektionen ska bidra till goda förutsättningar för barnens utveckling och lärande samt förbättrade kunskapsresultat för elever.
- Skolinspektionen ska också i sin verksamhet analysera konsekvenserna för barn och då ta särskild hänsyn till barnets bästa enligt Förenta Nationernas konvention om barnets rättigheter. Barn- och elevombudet har ett särskilt uppdrag när det gäller att tillvarata enskilda barns rätt vid kränkande behandling enligt skollagen.

Skolinspektionens verksamhetsgrenar

Skolinspektionen granskar regelbundet huvudmän och skolenheter inom ramen för våra verksamhetsgrenar.

Tillsyn

I tillsynen granskas att skolor och huvudmän följer lagar och övriga skolförfattningar.

- *Regelbunden tillsyn* görs på skolor där myndigheten bedömer att risken är stor att eleverna inte får den utbildning de har rätt till.
- *Riktad tillsyn* kan inledas då Skolinspektionen får information om generella missförhållanden på en skola.

- *Tillsyn utifrån individärenden* kan ske om Skolinspektionen får en anmälan gällande situationen för ett enskilt barn eller en enskild elev. Då gör Skolinspektionen en opartisk granskning av om en huvudman, skola eller förskola har följt reglerna och vi är därmed inte ombud för den som anmäler.
- *Barn- och elevombudet* (BEO) är en del av Skolinspektionen men har samtidigt en självständig funktion. BEO:s uppgift är att tillvarata barns och elevers rättigheter i skolan genom att se till att huvudmännen följer den del av skollagen som handlar om kränkande behandling och utreder i vissa fall förutsättningar för skadestånd.

Kvalitetsgranskning

I kvalitetsgranskningen granskas kvaliteten på skolors och huvudmäns arbete utifrån bestämda bedömningsgrunder. Syftet är att påvisa särskilda utvecklingsområden och förmedla framgångsrika erfarenheter från granskningarna för att bidra till utveckling inom skolväsendet

- *Regelbunden kvalitetsgranskning* riktas mot skolor där vi bedömer en lägre risk för formella brister, men där det finns potential att höja kvaliteten ytterligare.
- *Tematisk kvalitetsgranskning* utförs i syfte att granska kvalitet i förhållande till mål och riktlinjer inom olika tematiska områden.

Tillståndsprövning

Tillståndsprövningen handlägger ansökningar från enskilda huvudmän om att få starta eller utöka fristående skolor.

4 Skolinspektionens praktiska tillämpning av barnens rättigheter i barnkonventionen

Skolinspektionen verkar för barnens/elevernas rättigheter genom att inspektera skolor och huvudmän så att de följer skollagen och därigenom ger barnen de rättigheter barnen har fått av lagstiftaren. Även genom myndighetens tillståndsprövning prövar vi om den enskilde huvudmannen har förutsättningar att följa skollagstiftningen för att barnen därigenom får den utbildning de har rätt till.

Nedan presenteras de centrala rättigheter barn har enligt barnkonventionen, var de går att återfinna i skollagen och exempel på vilket sätt Skolinspektionen tillämpar rättigheterna i praktiken.

Barnets rätt till likvärdighet och icke-diskriminering, artikel 2

Artikel 2 innebär att alla barn är lika mycket värda och ska ha lika tillgång till rättigheterna i barnkonventionen. Inget barn får diskrimineras. Men rättigheten innebär inte att alla barn ska behandlas exakt lika. För att säkerställa att ett barn inte diskrimineras kan det bli aktuellt att vidta särskilda åtgärder för att barnets rättigheter ska bli tillgodosedda. Regionala skillnader för barnens möjligheter att få sina rättigheter tillgodosedda får inte förekomma. Mot bakgrund av att Barnkonventionen innehåller fler diskrimineringsgrunder än vad den svenska lagstiftningen gör konstaterar Skolinspektionen att vissa delar hamnar inom Skolinspektionens område och andra inom Diskrimineringsombudsmannen.

Sakområdet

För artikeln relevanta bestämmelser i skollagen är.

- Av 1 kapitel 5 § skollagen framgår bl.a. att utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheter varvid ex. vis alla människors lika värde lyfts fram.
- Av 1 kap 8 § skollagen framgår att alla oberoende av geografisk hemvist och sociala och ekonomiska förhållanden ska ha lika tillgång till utbildning.
- I 1 kap 9 § skollagen anges att utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas.
- 10 kap 10 § skollagen om att Utbildningen ska vara avgiftsfri.

Skolinspektionens arbete för barnens rätt till likvärdighet och icke-diskriminering

Skolinspektionens utgångspunkt i arbetet med likvärdighet och ickediskriminering är följande. I Skolinspektionens arbete gentemot skolor och huvudmän granskar vi skolornas efterlevnad av barnens grundläggande mänskliga rättigheter, att barn får lika tillgång till utbildning som är likvärdig oavsett var i landet den anordnas.

Utifrån Skolinspektionens uppdrag har vi valt att fokusera på nedanstående områden för att genom vår tillsyn och granskning verka för barnens rätt till likvärdighet och ickediskriminering.

Skolinspektionens fokusområden som stärker barnets rätt till likvärdighet och icke-diskriminering

I Skolinspektionens *regelbundna tillsyn* och i den *regelbundna kvalitetsgranskning* har myndigheten valt att fokusera sin granskning på olika områden bland annat utifrån forskning som visar vilka områden som är viktiga för barn och elever för att ges förutsättningar att klara sin utbildning och nå målen. Nedan presenteras exempel

på områden inom myndighetens tillsyn och granskning som bidrar till barnens/elevernas rätt till likvärdighet och icke-diskriminering.

Inom arbetsområdet *undervisning och lärande* granskar vi skolans kärnprocess – undervisning och lärande. Här granskar vi bland annat skolans kompensatoriska ansvar som innebär att skillnader i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen ska uppvägas av skolan.

Allt för många elever i Sverige går ut skolan med ofullständiga betyg och Skolinspektionen kan konstatera att det ofta finns brister i skolornas arbete med att ge stöd till de elever som behöver det. Inom arbetsområdet *extra anpassningar och särskilt stöd* granskar Skolinspektionen skolornas uppdrag att skolans lärmiljöer anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd.

Alla elever har rätt att bli bedömda på samma grunder. Det är därför viktigt att alla elever, oavsett vilken skola de gått i eller vilken lärare som har satt betyg, har blivit bedömda utifrån samma krav. Inom arbetsområde *bedömning och betygssättning* granskar Skolinspektionen lärarnas arbete med att bedöma och betygssätta elevernas kunskaper.

Även arbetsområdet *trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling* har koppling till barnets rättigheter likvärdighet och icke-diskriminering. Alla elever har rätt till en lugn studiemiljö och rätt att känna sig trygga i skolan. Skolinspektionen granskar hur skolan i det dagliga arbetet bedriver ett aktivt och medvetet värdegrundsarbete och i övrigt arbetar på ett sådant sätt att elevernas lärmiljö präglas av trygghet och studiero samt är fri från kränkande behandling.

Inom arbetsområdet *styrning och utveckling av verksamheten* granskar vi bland annat att rektor fördelar resurser utifrån förutsättningar och behov på skolenheten. Denna granskning sker bland annat för att säkerställa att resursfördelningen är adekvat utifrån elevernas förutsättningar och behov.

Skolinspektionen granskar även huvudmäns arbete med att skapa förutsättningar för att eleverna får en likvärdig utbildning. Här granskar vi huvudmannens arbete med det som berör löpande och långsiktigt utvecklingsarbete varvid vi valt att granska huvudmannens analyser för att förklara styrkor och svagheter i verksamheten. Detta för att se om huvudmannen genom analysen kan vidta de mest adekvata åtgärderna som krävs för långvariga kvalitetshöjningar i verksamheten. Myndigheten granskar även huvudmannens kompensatoriska uppdrag genom att se vilka åtgärder huvudmannen vidtar för att kompensera för de elever som har sämre förutsättningar att nå målen för utbildningen. I granskningen av huvudmannens kompensatoriska arbete undersöker vi om huvudmannen kan tydligt motivera hur resursfördelningen (såväl ekonomisk som personell och materiell) mellan skolorna har påverkats utifrån förhållanden på respektive skola och utifrån elevers olika förutsättningar och behov.

Även inom vår *regelbundna kvalitetsgranskning* granskar vi *bedömning och betygsättning*. Alla elever har rätt att bli bedömda på samma grunder. Eleverna ska få likvärdiga betyg oavsett vilken skola de gått i eller vilken lärare som har satt betyg. Här granskar vi rektorns arbete exempelvis hur hen bidrar till att lärarna får rätt förutsättningar för att säkerställa att deras bedömningar och betygsättning är likvärdig.

I den *regelbundna tillsynen* har Skolinspektionen förtydligat kraven på att huvudmannen säkerställer likvärdighet mellan huvudmännens skolor. I tillsynen gör myndigheten även en bedömning av skolans arbete mot kränkande behandling på skolenhetsnivå. Under 2018 konstaterade myndigheten brister i det målinriktade arbetet för att motverka kränkande behandling av elever på 27 % av de grundskolor där myndigheten gjorde prioriterad regelbunden tillsyn.

Även i Skolinspektionens *tillståndsprövning* verkar myndigheten för att alla barn som börjar i nystartade fristående skolor får en likvärdig utbildning oavsett geografisk hemvist och sociala och ekonomiska förhållanden. Detta gör myndigheten genom att endast bevilja ansökningar om att få starta skolor om sökanden kan visa att utbildningen kommer att bedrivas i enlighet med de krav som ställs i skollagstiftningen. Som ett led i att pröva att utbildningen kommer att bedrivas på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt prövar myndigheten om sökanden har förutsättningar att bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete och hur de kommer att arbeta med värdegrundsfrågor. I 2019 års ansökningsomgång har myndigheten utökat prövningen i den del som rör systematiskt kvalitetsarbete och värdegrundsfrågor utifrån jämställdhet och likvärdighetsaspekter.

För att beakta barnets rätt till likvärdighet och icke-diskriminering kan det bli aktuellt för Skolinspektionen i vår egen handläggning att vidta särskilda åtgärder för att barn ska få en likvärdig behandling och inte bli diskriminerade. För att uppnå likvärdighet och icke-diskriminering i vår handläggning av ärenden avseende tillsyn utifrån individärenden anlitar myndigheten tolk eller teckentolk när det behövs.

Samtliga ärenden som gäller kränkningar enligt skollagens 6 kapitel som inkommer till BEO utreds och det sker på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt. BEO informerar även om skollagens nolltolerans mot kränkningar i skolan och ger skolorna råd hur lagens ska användas. För att motverka diskriminering samverkar BEO även med olika myndigheter, kommuner och organisationer.

BEO handlägger enbart ärenden som avser uppgifter om kränkningar och frågor om skadestånd avseende 6 kap skollagen. Skolinspektionens regionala avdelningar handlägger de ärenden som innehåller både uppgifter om kränkningar och andra skolfrågor. Ett ständigt kommande uppdrag för myndigheten är att säkerställa en rättssäker och effektiv hantering av individärenden, liksom att dessa hanteras likvärdigt både i bedömning och i fråga om handläggningstid.

Eftersom Skolinspektionen är uppdelad i fem regionala kontor och BEO som har delvis ett annat uppdrag vad gäller frågor avseende kränkningar enligt 6 kap skollagen är frågan om likvärdighet ett prioriterat område på myndigheten. Detta för att barn och föräldrar som vänder sig till myndigheten ska få en lika behandling oavsett vilket kontor de vänder sig till. Tillsynsgrenen tillsyn utifrån individärenden och BEO samlas flera gånger per år i syfte att genom diskussioner och övningar säkerställa likvärdighet. Skolinspektionens rättsenhet har ett särskilt uppdrag att säkerställa likvärdighet och har avstämningsforum och möten med regionernas avdelningsjurister veckovis.

Andra åtgärder som vidtagits för att öka likvärdigheten

Under 2019 avser Skolinspektionen att utveckla sin styrstruktur i syfte att bland annat säkerställa likvärdighet och effektivitet i myndighetens gemensamma arbetsätt. Den styrning som för nuvarande är indelad i processer kommer att ersättas med en styrstruktur utifrån verksamhetsgrenar och Skolinspektionen kommer att säkra likvärdighet genom bland annat en samordnings- och kvalitetsfunktion som knyts till myndighetens stab. Den nya styrmodellen kommer innebära att myndighetens arbete med likvärdighet i de juridiska bedömningarna kommer att stärkas.

Vidare har jämställhetsindikatorer införts i resultatrapporteringen och på så vis har det funnits möjlighet att identifiera skillnader samt föra samtal om eventuella skillnader mellan de regionala enheterna på Skolinspektionen som handlägger individärenden och BEO. Genom resultatrapporteringen är det möjligt att se variation över tid samt vilka delar av processen som uppvisar de största skillnaderna mellan pojkar och flickor.

Barnets bästa, artikel 3.1

Barnets bästa innebär att vid alla åtgärder som rör barn i första hand ska beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Detta ska tillämpas på beslut som rör enskilda fall och även på policybeslut. Av Barnrättskommitténs allmänna kommentar nummer 14 framgår att barnets bästa är en rättighet i flera dimensioner.

- Dels är det en *materiell rättighet* att få barnets bästa bedömt i beslut som gäller barnet.
- Dels är det en *rättslig tolkningsprincip* som innebär att om en rättsregel är öppen för fler än en tolkning ska den tolkning väljas som bäst tillgodoser barnets bästa.
- Principen är också ett *tillvägagångssätt* i beslutsprocesser som innebär att om ett barn eller en grupp av barn kommer att påverkas av beslutet då måste beslutsprocessen innehålla en konsekvensanalys, det vill säga en utvärdering av positiva eller negativa konsekvenser för barnet eller barnen. Beslutet måste även innehålla en motivering där det framgår på vilket sätt

hänsyn tagits till barnets bästa. Att kommunicera med barn är en väsentlig del av beslutsprocessen.

Sakområdet

Av 1 kap 10 § 1 st skollagen framgår att i all utbildning och annan verksamhet enligt denna lag som rör barn ska barnets bästa vara utgångspunkt.

Skolinspektionens arbete för elevens/barnets bästa

Skolinspektionens uppdrag är att verka för elevernas/barnens bästa genom granskning av huvudmän och verksamheter verka för att alla barn och elever får tillgång till en likvärdig utbildning och annan verksamhet av god kvalitet i en trygg miljö.

Skolinspektionens ärenden handlar till största delen om att avgöra om rättigheter som barn har i skolförfattningar tillgodoses. Det ligger oftast i sakens natur att elevens/barnets bästa är utgångspunkten och därigenom beaktas.

I Skolinspektionens *tematiska och regelbundna kvalitetsgranskningar* anpassas intervjufrågor efter ålder på barn och elever, även enkätfrågor. I beslut avseende kvalitetsgranskningar uppger myndigheten vad barnen/eleverna sagt i intervjuer och enkäter. I besluten går det inte att utläsa vad enskilda elever har sagt. Elevernas utsagor utgör en del av underlaget för våra beslut.

I Skolinspektionens *regelbundna tillsyn* och i den *regelbundna kvalitetsgranskning* har myndigheten valt att fokusera sin granskning på områden utifrån forskning som är viktiga för att elever ska få en bra utbildning. I myndighetens tillsyn gör vi liksom i kvalitetsgranskning barnanpassade intervjuer med elever, vi informerar även om syftet med intervjun och hur vi kommer att använda den information barnen ger i intervjun. I myndighetens tillsynsbeslut finns elevernas utsagor med uppgifter om vad de anser behöver utvecklas på skolan. I besluten beskriver myndigheten vilka konsekvenser det blir för eleverna om inte föreslagna åtgärder vidtas. Myndighetens ingripanden i tillsyn grundar sig alltid i att säkerställa att barn och elever får den utbildning de har rätt till. I tillsynsbesluten ställer myndigheten krav på att huvudmännen och skolorna åtgärdar bristerna och vi följer upp att så sker.

I utredningar avseende kränkningar enligt skollagens 6 kap. har Skolinspektionen sett att det i vissa situationer kan vara svårt att avgöra vad som är till barnets bästa. Exempelvis kan det vara svårt att veta om det är till barnets bästa att bli intervjuad och påmind om kränkningar. I de fall där det är svårt att avgöra om det är till barnets bästa att bli intervjuad kontaktar myndigheten föräldrarna och tar hänsyn till deras bedömning av vad som är lämpligast.

I Skolinspektionens *tillståndsprövning* beaktas barnets bästa på flera sätt. Myndigheten beaktar barnets bästa när myndigheten prövar sökandens möjligheter att tillgodose de rättigheter som barn och elever har enligt skollagen. När myndigheten prövar en ansökan utanför ordinarie ansökningstid om skyndsamt hantering,

exempelvis för att utvidga en skola gör vi en helhetsbedömning av vad som är bäst för alla inblandade barn när det gäller möjligheten att fullfölja sin utbildning.

Får en sökande avslag på sin ansökan om att starta eller utvidga en befintlig skola framgår det varför man har fått avslag. I besluten lyfter Skolinspektionen fram barnens bästa, ex. vis att eleverna får tillgång till ändamålsenliga lokaler, elevhälsa eller skolbibliotek.

I BEO:s handläggning av ärenden avseende kränkningar enligt skollagens 6 kap. fokuserar vi på enskild elevs rätt att känna sig trygg i skolan. I princip prövas alla ärenden som kommer in till BEO och som rör kränkande behandling.

Rätten till liv och utveckling, artikel 6

Bestämmelsen belyser varje barns rätt till att leva och utvecklas – såväl fysiskt som psykiskt och socialt. Rätten till liv och utveckling är en grundläggande rättighet till andra rättigheter i konventionen. Bland annat följande som har stark koppling till skolans verksamhet och är av särskilt intresse för Skolinspektionens verksamhet.

- Rätt till hälso- och sjukvård, artikel 24
- Skydd mot alla former av fysiska eller psykiska övergrepp, artikel 19
- Rätt till utbildning, artikel 28 och 29
- Rätt till vila och fritid, leka och rekreation samt rätt att delta i det kulturella och konstnärliga livet, artikel 31
- Skydd för förnedrande behandling, artikel 37

Sakområdet

Aktuella bestämmelser i skollagen

2 kap. 25 -28 §§ som behandlar elevhälsan, hälsobesök, enkla sjukvårdsinsatser (artikel 24)

3 kap. Barnen och elevernas lärande och personliga utveckling (artikel 29)

5 kap. trygghet och studiero och disciplinära åtgärder (artikel 28)

6 kap. åtgärder mot kränkande behandling (artikel 19)

7 kap. skolplikt (artikel 28)

Skolinspektionens arbete för att främja barnets rätt till liv och utveckling

Skolinspektionen arbetar på olika sätt för att se till att skolorna följer skollagens regler avseende elevhälsa. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande och omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser.

I Skolinspektionens *regelbundna tillsyn* och i den *regelbundna kvalitetsgranskning* har myndigheten valt att fokusera sin granskning på olika områden bland annat utifrån forskning som visar vilka områden som är viktiga för barn och elever för att ges förutsättningar att klara sin utbildning och nå målen. Nedan presenteras exempel på områden inom myndighetens tillsyn och granskning som bidrar till barnens rätt till liv och utveckling.

Att undervisningens kvalitet är god är centralt och viktigt för elevernas lärande och utveckling. Skolinspektionens granskar av skolans arbete med undervisning och lärande inom arbetsområdet *undervisning och lärande*. Myndighetens granskning utgår från flera kritiska faktorer som är viktiga för att uppnå en god undervisning. Skolinspektionen tittar exempelvis på skolans kompensatoriska ansvar som innebär att skillnader i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen ska uppvägas av skolan.

Inom arbetsområdet *extra anpassningar och särskilt stöd* granskar Skolinspektionen skolans arbete att ge de elever, som riskerar att inte klara de kunskapskrav som minst ska uppnå stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd.

I arbetsområdet *Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling* bidrar Skolinspektionen till barnets rätt till utveckling genom att granska och följa upp att skolmiljön i skolorna är sådan att eleverna kan känna sig trygga och få bra förutsättningar att uppnå samtliga nationella mål för utbildningen.

Inom arbetsområdet *grundläggande förutsättningar för skolenheten* granskar Skolinspektionen kritiska faktorer som tillsammans bildar viktiga förutsättningar för elevernas lärande och för att förbereda dem för att leva och verka i samhället. De faktorer som granskas är att eleverna ges sin garanterade undervisningstid; att skolan uppmärksammar elever som är ogiltigt frånvarande från skolan samt arbetar för att dessa elever ska komma tillbaka till skolan; att lärarna är legitimerade och samverkar med varandra och att det på skolan finns fungerande elevhälsa, skolbibliotek samt studie- och yrkesvägledning på skolan.

Även granskningar som Skolinspektionens gör inom granskningsområdet *trygghet och studiero* bidrar till elevens utveckling. Inom granskningsområdet granskar vi lärarens pedagogiska ledarskap eftersom det finns en tydlig koppling mellan stimulerande undervisning och studiero.

I Skolinspektionens *regelbundna tillsyn* bedömer vi skolornas arbete med elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete. Myndigheten har uppmärksammat

att det är vanligt med brister i skolornas utförande av sitt uppdrag avseende elevhälsan.

I *regelbunden kvalitetsgranskning* utgör elevhälsan en del av vår granskning av skolenheten.

När Skolinspektionen utför *tillsyn utifrån individärenden* granskar myndigheten bl.a. elevens rätt till stöd. När en elev kan vara i behov av särskilt stöd ställer myndigheten frågor om samråd har skett med elevhälsan.

När enskild huvudman ansöker om *tillstånd* att få starta en ny fristående skola prövar Skolinspektionen sökandens förutsättningar att leva upp till lagens krav om en fungerande elevhälsa. Den som söker tillstånd för att starta eller utöka en skola måste redogöra för hur de kommer att bedriva elevhälsan och myndigheten prövar bland annat att elevhälsan kommer omfatta medicinska-, psykologiska-, psykosoci-ala- och specialpedagogiska insatser och att det kommer finnas tillgång till skollä-kare, skolsköterska, psykolog och kurator.

I den *regelbundna kvalitetsgranskningen* granskar Skolinspektionen skolornas ar-bete med barnens möjligheter till utveckling, även för de barn som behöver extra anpassningar eller särskilt stöd och för dem som behöver ytterligare stimulans för att komma ännu längre i sin utveckling. I *tematisk kvalitetsgranskning* är det över-gripande syftet alltid att barnet/eleven, får det stöd hen behöver för att kunna ut-vecklas så långt som möjligt.

En stor andel av Skolinspektionens ärenden avseende *tillsyn i individärenden* hand-lar om rätten till stöd. Stödet ges för att eleven ska nå kunskapsmålen. Hinder för kunskapsutveckling varierar mellan elever och kan bland annat bero på inlärnings-svårigheter, dyslexi, neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och/eller sociala svå-righeter. Stödet måste alltid anpassas till den enskilde elevens svårigheter och be-hov.

I *tillståndsprövningen* prövar Skolinspektionen hur sökanden kommer att arbeta med barnens individuella kunskapsutveckling samt rutiner för att ge extra anpass-ningar och särskilt stöd.

I skollagens 6 kapitel finns bestämmelser som har till ändamål att motverka krän-kande behandling av barn och elever. Skolinspektionen och BEO övervakar att sko-lorna följer bestämmelserna i 6 kapitlet skollagen. Både Skolinspektionens *tillsyn utifrån individärenden* och BEO utreder anmälningar om kränkande behandlingar och fattar beslut i dessa ärenden. BEO informerar om skollagens krav om nolltole-rans mot kränkningar i skolan och lämnar råd till skolorna i hur lagens ska tillämpas. BEO samarbetar med olika myndigheter och ombudsmän samt företräder barn och elever i domstolar.

Åsiktsfrihet och rätt att göra sig hörd, artikel 12

Rätten att uttrycka sina åsikter gäller i alla frågor som rör barnet eller gruppen av barn. Rättigheten innebär inte någon skyldighet för barnet att uttrycka sina åsikter. Av Barnrättskommitténs allmänna kommentar nr 12 (2009) framgår att det är viktigt att innan man hör barnet förbereda barnet samt att man skapar en miljö som passar barnet när man hör barnet. Först efter barnet har uttryckt sin åsikt ska barnets förmåga bedömas. Det är också viktigt att informera barnet resultatet av processen och hur åsikterna har beaktas.

Barnkonventionens efterlevnad granskas Förenta nationernas kommitté för barnets rättigheter (Barnrättskommittén). För att underlätta tolkningen av barnkonventionen har Barnrättskommittén tagit fram allmänna kommentarer. Av Barnrättskommitténs allmänna kommentar nr 12 punkt 24 framgår att barn inte ska intervjuas oftare än nödvändigt, särskilt inte när man utforskar händelser som har skadat barnet. Av den allmänna kommentaren framgår även att kommittén anser att höra ett barn är en svår process som kan vara traumatisk för barnet. I kontakter med barn har Skolinspektionen även att ta hänsyn till barnkonventionens artikel 5 som lyfter fram skyldigheterna för konventionsstaterna att respektera det ansvar och de rättigheter som föräldrar har för sina barns omsorg. I genomlysningen har det framkommit att det kan vara svårt att veta var gränsdragningen går med att höra barnet direkt eller genom dess föräldrar samt om det är nödvändigt att höra barnen om det hörts i tidigare processer, exempelvis polisen eller hos huvudmannen. Skolinspektionen har för avsikt att utreda denna fråga vidare för att få bättre klarhet i rättsläget och öka kompetensen på myndigheten inom detta område.

Sakområdet

1 kap. 10 § skollagen. Barnets inställning ska så långt det är möjligt klarläggas. Barn ska ha möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör honom eller henne. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

4 kapitlet skollagen innehåller bestämmelser som lyfter fram barnens och elevernas rätt till inflytande, rätt till information och att de ska ges möjlighet att lämna synpunkter innan beslut fattas.

Skolinspektionens arbete för att beakta barnets rätt till åsiktsfrihet och att göra sig hörd

I flera av Skolinspektionens verksamhetsgrenar intervjuar myndigheten barn och barnets vårdnadshavare och i de fall barnen redan tidigare har hörts av exempelvis skola, huvudman eller polis beaktar vi dessa uppgifter.

Barnets rätt att bli hörd i Skolinspektionens tillsyn

I regeringens proposition 2009/10:165 den nya skollagen (ss 638-639) framgår att tillsynsbesök är en sådan situation där barnets rätt att komma till tals särskilt bör beaktas.

I samband med Skolinspektionens tillsyn på skolnivå intervjuar vi elever. Myndigheten informerar eleverna om syftet med intervjun och hur vi kommer använda den information som eleverna lämnar. I den intervjuutbildning som alla inspektörer tar del av betonas vikten av att ge de elever som intervjuas förutsättningarna för intervjun. De inspektörer som intervjuar eleverna är de som sedan skriver beslutet för skolan. Myndigheten gör även klassrumsobservationer och efterfrågar elevers åsikter utifrån lektioner som vi har besökt. För att skapa en trygg miljö för eleverna i intervjusituationen ber vi alltid att få tillgång till ett avskilt rum i skolan.

I tillsynen är elevernas utsagor en viktig grund i våra beslut. Beslutet skickas till huvudman och rektor. Skolinspektionen berättar för eleverna i samband med intervjun att beslutet kommer att skickas till skolan och publiceras på myndighetens hemsida. Beslutsfattaren avgör om det ska skickas ett särskilt elevbrev med information om beslutet. Tillsynsbeslut med föreläggande kan inte överklagas. Vitesbeslut kan endast överklagas av huvudmannen eftersom beslutet riktar sig till huvudmannen.

Barnets rätt att göra sig hörd avseende situationen i skolan

Anmälningarna till Skolinspektionen handlar för det mesta om skolsituationen för en enskild elev. Anmälningar görs ofta av föräldrar som är missnöjda med eller oroad över sitt barns skolsituation. Det kan till exempel gälla att en elev utsätts för kränkande behandling eller att eleven inte får det stöd hen har rätt till.

Ärenden som gäller anmälningar avseende barnens skolsituation hanteras inom Skolinspektionens *tillsyn utifrån individärenden*. För att ärendet ska bli ordentligt utrett är det vanligt att ärendet behöver kompletteras, vilket vanligen sker per telefon eller skriftligt. I ärenden som gäller kränkande behandling sker myndighetens initiala kontakter oftast med vårdnadshavarna och senare i utredningen kan det bli aktuellt att vi intervjuar barn om det inträffade. För att få till så bra intervjuer som möjligt har alla utredare gått en utbildning i intervjumethodik med barn med och utan funktionsnedsättningar. Intervjumethodiken bidrar till att skapa förutsättningar för ett bra och tryggt samtal/intervju med barn. Vid intervjuer där vi träffar eleverna beaktar vi även fysiska förutsättningar såsom intervjuaren och den intervjuades placering i det rum där intervjun äger rum. Efter intervjun gör utredaren en bedömning av barnets förmåga att bilda åsikter i frågan, i bedömningen beaktas elevens ålder och mognad. När myndigheten fattar beslut beaktas de uppgifter barnet lämnat men det framgår inte alltid tydligt av besluten på vilket sätt myndigheten har beaktat barnets uppgifter. Beslutet riktar sig till huvudmannen. Beslutet skickas till huvudmannen, en kopia går till vårdnadshavaren och en kopia går till anmälaren om det är en annan person än vårdnadshavaren.

Barnets rätt att bli hörd i Skolinspektionens kvalitetsgranskning

I Skolinspektionens regelbundna och tematiska kvalitetsgranskning arbetar myndigheten på ett likartat sätt för att möjliggöra för eleverna att göra sina röster hörda. I Intervjusituationer, vid klassrumsobservationer och i enkäter beskriver myndigheten hur vi kommer att ta hand om elevernas synpunkter. Myndigheten redogör även för hur vi kommer att skriva i våra beslut ex. vis "eleverna berättar att". För att skapa en trygg miljö och ett upplägg som passar eleverna intervjuar vi dem i en lokal i skolan. Den inspektör som intervjuar eleven är alltid involverad i arbetet med att skriva beslutet. Det är en stor åldersspridning på eleverna, eleverna är från 6-19 år. Myndigheten anpassar frågor till den åldersgrupp vi intervjuar. Den information myndigheten fått från eleverna tillmäter vi betydelse utifrån elevernas ålder och mognad.

Barnets rätt att känna till sina rättigheter, artikel 42

För att barnen/eleverna ska kunna tillvarata sina rättigheter i skolan och i sina kontakter med Skolinspektionen är det viktigt att de får kännedom om vilka rättigheter de har. Skolinspektionen informerar barnen i olika situationer och på flera sätt.

Skolinspektionens arbete för barnets rätt att känna till sina rättigheter

Information på Skolinspektionens webbplats

Information särskilt riktad till barn

På vår hemsida har vi tagit fram en egen webbplats "Din rätt i skolan" där vi informerar vi barn/elever om deras rättigheter i skolan. Under 2018 hade webbplatsen drygt 97 000 unika sidvisningar. På webbplatsen informerar vi om barnens rättigheter.

- Barnets rätt att känna sig trygg i skolan.
- Barnets rätt till arbetsro.
- Barnets rätt att få den hjälp som hen behöver.
- Barnets rätt att lära och utvecklas.
- Barnets rätt att få veta vad som krävs för att få ett visst betyg.
- Barnets rätt att göra sin röst hörd.
- Barnets rätt att må bra i skolan.
- Barnets rätt att gå i skolan.

Skolinspektionen informerar barn/elever om skolans skyldigheter att hjälpa dem med ovanstående frågor och vilka möjligheter det finns för barnen att informera myndigheten om de inte får den hjälp de behöver från skolan.

På Skolinspektionens Elevwebb publiceras filmer och texter som berättar om barnens rättigheter och hur en inspektion går till.

Information som riktar sig både till föräldrar och barn

På Skolinspektionens hemsida finns även en webbplats där myndigheten informerar hur föräldrar eller elever kan göra om de vill lämna synpunkter eller lämna klagomål på skolan. På webbplatsen informerar vi om.

- Vilka regler som gäller i skolan.
- Skolinspektionen lämnar förslag på hur föräldrar eller elever kan gå vidare med synpunkter eller klagomål.
- Vilka myndigheter föräldrar och elever kan vända sig till i olika situationer. Här lyfter vi särskilt fram att den som vill anmäla först bör vända sig till skolan eller till den lokala klagomålshanteringen.
- Vad Skolinspektionen kan göra.
- Hur lång tid det tar för Skolinspektionen att göra en utredning.
- Vilket resultat en utredning kan leda till.

Information i möten med barn

Som en del av Skolinspektionens regelbundna tillsyn intervjuar myndigheten barn och i samband med dessa intervjuer berättar inspektörerna om myndighetens uppdrag på ett sätt som är anpassat för den åldersgrupp de intervjuar.

I Skolinspektionens tematiska kvalitetsgranskningar informerar myndigheten barnen/eleverna i inledningen av intervjuer om syftet med intervjun och hur deras synpunkter används.

BEO håller föreläsningar om barnets rättigheter i samband med kränkningar.

Annan information som ges till barn

Inför en tillsyn skickar Skolinspektionen även brev till vårdnadshavare och elever med information om tillsynen. I myndighetens tillsyn utifrån individärenden har vi tagit fram tryckt material som är anpassat till barn.

I Skolinspektionens tematiska och regelbundna kvalitetsgranskning skickar myndigheten informationsbrev till elever och vårdnadshavare inför skolbesöket, där det framgår att deltagande i intervjuer är frivilligt.

Barn- och elevombudet har tagit fram broschyrer och gjort reklamfilmer för att nå ut till barn med information om deras rättigheter.

För att nå ut med information om barnens rättigheter och Skolinspektionens verksamhet har myndigheten även en egen Youtubekanal och där publiceras webinarier och filmer med information om barnens rättigheter.

Skolinspektionen finns på Facebook som en kanal att nå ut med information om myndighetens verksamhet till barn och andra.

Skolinspektionen har även haft riktade kampanjer för att informera om elevernas rättigheter och myndighetens verksamhet. Skolinspektionens kampanj "Du har rätt att ha det bra i skolan" resulterade i att vi skapade vår elevwebb, skickade ut affischer till skolor och delade ut informationskort från BEO och myndigheten.

5 Utvecklingsområden och hur de tas tillvara i myndighetens verksamhet

I avsnittet nedan presenteras de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat för att ytterligare utveckla den praktiska tillämpningen av barnkonventionen. I avsnittet presenteras även de åtgärder myndigheten kommer att vidta för utveckla den praktiska tillämpningen av barnkonventionen.

Artikel 3, Barnets bästa

Utvecklingsområde: Även om Skolinspektionen i samtliga tillsynsgrenar, remissvar och beslut som myndigheten fattar beaktar barnets bästa och har det som utgångspunkt framgår det inte alltid tydligt nog av beslut hur barnets bästa har beaktats och bedömts.

För att öka tydligheten i att Skolinspektionen beaktar och bedömer barnets bästa i sin verksamhetsutövning kommer myndigheten fortsätta sitt arbete med att utveckla skrivningar i beslut och sina arbetsätt. Inför att Skolinspektionen utvecklar eller inför nya arbetsätt kommer vi analysera konsekvenser för myndigheten. Myndigheten kommer även fortsätta att utveckla sina remissyttranden så att det tydligare framgår att barnets bästa har beaktats.

Artikel 12, Åsiktsfrihet och rätt att göra sig hörd

Barnets rätt att göra sig hörd vid handläggning av ärenden avseende kränkningar enligt 6 kapitlet skollagen

Ärenden som avser kränkningar enligt 6 kap. skollagen initieras i normalfallet genom att vårdnadshavare gör en anmälan. På Skolinspektionen handläggs dessa ärenden dels på BEO och dels på myndighetens regionala avdelningar. För att få ett bra beslutsunderlag för hantering av ett ärende är det vanligt att ärendet behöver

kompletteras. I de ärenden där barnen är under 16 år hörs barnet i normalfallet genom vårdnadshavaren och i de fall där barnet har fyllt 16 år sker kontakter i ofta direkt med barnet.

Utvecklingsområde: I arbetet med genomlysningen av verksamheten kan Skolinspektionen konstatera att samtal förs med barn i flera ärendeslag och att deras åsikter beaktas. Det är dock viktigt att myndighetens stöd för alla verksamhetsgrenar är tydliga. För att stärka barnets rätt att komma till tals kommer myndighetens verksamhetsgrenar tydliggöra hur och i vilka ärendeslag som samtal ska föras med barn.

Artikel 12, information om hur barnets åsikter beaktats (feedback)

Av Barnrättskommitténs allmänna kommentar nr 12, punkt 45 framgår att eftersom barnet har rätt att få sina åsikter beaktade måste beslutsfattaren informera barnet om resultatet av processen och förklara hur barnets åsikter har beaktats.

Barn och vårdnadshavare är inte parter i Skolinspektionens ärenden, myndighetens beslut riktar sig huvudsakligen till rektorer, huvudmän eller enskilda som söker tillstånd. Besluten riktar sig inte till/mot barn. Även om barn och vårdnadshavare inte är parter i våra ärenden är de många fall viktiga uppgiftslämnare.

I Skolinspektionens regelbundna tillsyn skickar vi tillsynsbesluten till huvudman och rektor. I samband med att vi intervjuar elever informerar vi dem att vårt beslut kommer att skickas till skolan och publiceras på vår hemsida. Beslutsfattaren avgör om ett särskilt informationsbrev till eleverna ska skickas. I tillsyn utifrån individärenden riktar sig besluten till huvudmannen som får beslutet skickat till sig, vårdnadshavaren får en kopia.

Beslut i Barn- och elevombudets kränkingsärenden är riktat till huvudmannen och skickas till huvudmannen men även till barnets vårdnadshavare eller den som har gjort anmälan. BEO skickar beslut direkt till barn som är över 16 år om barnet inte har ombud eller i de fall vårdnadshavaren för deras talan.

Utvecklingsområde: Ett utvecklingsområde som är identifierat är att inom vårt utvecklingsarbete tydliggöra om ytterligare återkoppling bör ges till barn som i samband med tillsyn har intervjuats av Skolinspektionen.

Barnets rätt att göra sig hörd avseende situationen i skolan, viktigt med en välfungerande lokal klagomålshantering

I många av de ärenden som kommer in till Skolinspektionen har anmälaren valt att vända sig direkt till Skolinspektionen istället för att först vända sig till huvudmannens lokala klagomålshantering vilket ofta resulterar i en hantering av frågan med fler parter och ofta längre handläggningstider än om frågan skulle hanteras lokalt.

Skälet till att anmälningar sker direkt till Skolinspektionen istället för till huvudmannen kan vara flera, men ett skäl är att elever och vårdnadshavare inte alltid har kännedom om att det finns en lokal klagomålshantering.

För barnets bästa och för en effektiv hantering av klagomål är det viktigt att det på lokal nivå hos huvudmannen finns en effektiv klagomålshantering som är känd för elever och vårdnadshavare. För barnet är det viktigt att frågorna hanteras skyndsamt, särskilt om eleven inte får det stöd som behövs för att klara utbildningen eller om åtgärder måste vidtas på grund av kränkande behandling.

Sammantaget ser vi att anmälningarna till Skolinspektionen ökar för varje år vilket indikerar att mer arbete krävs för att synliggöra den lokala klagomålshantering. Inte minst har myndigheten fått det bekräftat i vår kvalitetsgranskning på området¹. Mot bakgrund av detta har myndigheten också vidtagit åtgärder. Skolinspektionen har under 2018 samarbetat med Sveriges Kommuner och Landsting och Friskolornas Riksförbund för att informera om att klagomål i första hand ska göras hos huvudmannen. I detta arbete har det även ingått att uppmärksamma huvudmännen på vikten av en välfungerande klagomålshantering för att klagomål ska kunna hanteras på lokal nivå och därigenom öka möjligheten att skyndsamt åtgärda eventuella brister. Informationsmaterial har tagits fram som stöd för de regionala avdelningarnas råd och vägledande arbete. Omkring 25 dialogmöten med huvudmän har hållits med överlag positiv respons från de berörda huvudmännen.

På sikt tror vi att Skolinspektionens arbete avseende den lokala klagomålshanteringen kan stärka skolornas eget arbete och huvudmannens insikt i vilka problem som behöver åtgärdas på deras skolor för att säkerställa att barn och elever får den utbildning de har rätt till och i även i övrigt beaktar barnens och elevernas rättigheter.

Utvecklingsområde: Skolinspektionen anser att det ur ett barnrättsperspektiv viktigt att det finns en väl fungerande lokal klagomålshantering. Detta eftersom det möjliggör att barn och elever får snabbare hjälp och det kan möjliggöra inflytande och delaktighet. Skolinspektionen kommer också att genomföra ytterligare insatser för att lyfta vikten av den lokala klagomålshantering.

Kompetensutveckling

Även om det på Skolinspektionen finns kunskap och flerårig praktisk erfarenhet av att arbeta med barnens rättigheter i barnkonventionen önskar vi att medarbetarna ska få ännu djupare och bredare kunskaper om barnens rättigheter i barnkonvent-

¹ Skolinspektionen (2017), *Lokal klagomålshantering – för snabb hjälp till eleverna*. Granskningsrapport, dnr. 2016:6994. Granskningen omfattade 31 huvudmän, varav 22 kommunala och 9 enskilda huvudmän. Fokus låg på klagomålshantering kring grundskolan.

ionen. Detta är extra angeläget eftersom de materiella reglerna i barnkonventionen kommer att inkorporeras i svensk lag från den 1 januari 2020 i lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. Skolinspektionen gör bedömningen att det är viktigt att medarbetare kan få utbildning i tillvägagångssätt att beakta och bedöma barnets bästa och barnets rätt att bli hörd.

Utvecklingsområde: För att öka medarbetares kunskaper om barnens rättigheter enligt barnkonventionen kommer Skolinspektionen att utföra olika utbildningsinsatser.

Slutord

Som tidigare nämnts bedömer Skolinspektionen att myndigheten redan i dag i hög grad i vår verksamhetsutövning tillämpar de bestämmelser i barnkonventionen som är relevanta för myndigheten. Vår bedömning är att vi efter att ha genomfört de identifierade utvecklingsinsatserna och genom att fortsätta vårt pågående likvärdighetsarbete kommer vi uppfylla barnkonventionen helt och hållet inför att den blir svensk lag 1 januari 2020.